

Informatiefiches Diensten van de bedrijfsrevisor

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Emile Jacqmainlaan 135/1, 1000
Brussel • info@ibr-ire.be

Informatiefiches over verschillende diensten van de bedrijfsrevisor

“Vraag dat eens aan een bedrijfsrevisor”
Maar wat kan ik vragen – en wat mag ik verwachten?

Jaarlijks controleren de Belgische bedrijfsrevisoren meer dan 70 procent van de toegevoegde waarde die Belgische vennootschappen en verenigingen creëren. Dankzij die kennis en expertise zijn ze als beste geplaatst om als externe deskundige of als adviseur overzichten van financiële en niet-financiële informatie te controleren en te interpreteren.

Hoe kunt u op onze kennis en expertise een beroep doen? Voor welke specifieke opdrachten kunt u beroep doen op een bedrijfsrevisor? Welke opdracht is het meest geschikt voor uw vraag en waar moet u zelf rekening mee houden? Op die vragen formuleren we een antwoord in deze brochure.

Want de Belgische bedrijfsrevisoren kunnen u met meer van dienst zijn dan doorsnee geweten is. Zeker voor de opdrachten op maat, zijn de mogelijkheden haast eindeloos. Geen analyse is ons te veel. In een opdrachtbrief leggen we precies vast wat u van ons verwacht en wat niet.

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Emile Jacquainlaan 135/1, 1000
Brussel • info@ibr-ire.be

We omschrijven in deze brochure per opdracht het verloop, het eindresultaat en voor welke vennootschappen en verenigingen de opdracht interessant kan zijn. De volgorde van de opdrachten in de brochure is niet willekeurig gekozen.

Over die volgorde hieronder meer, maar eerst dit, het zal wat volgt verhelderen. We beseffen dat ons vakjargon en onze moeilijke woorden lastig kunnen zijn voor wie niet elke dag met cijfers en financiële overzichten bezig is. Daarom hebben we geprobeerd om deze brochure zo taaltoegankelijk mogelijk op te stellen. Het liefst van al gooien we alle technische begrippen en ingewikkelde formuleringen overboord. Alleen, die termen en formuleringen maken een genuanceerde boodschap mogelijk. En bovendien zijn ze vaak wettelijk zo geregeld.

Maar het is wel het opzet van deze brochure: een toegankelijke toelichting over de verschillende opdrachten die bedrijfsrevisoren voor u kunnen doen. En om alvast één rode draad te onthullen: onze controle- en beoordelingsopdrachten draaien vaak om het verschaffen van zekerheid.

Drie gradaties van zekerheid, van meer naar minder zeker: een redelijke mate van zekerheid, een beperkte mate van zekerheid en geen zekerheid. Een zijstap richting medische wereld kan veel verduidelijken. De huisarts kan een snelle check-up doen. Hij weet precies welke parameters te controleren. Hartslag, bloeddruk, ademhaling, eventueel een bloedonderzoek. Niets abnormaals of afwijkends? Dan kan hij bevestigen dat u vermoedelijk in goede gezondheid bent. In de taal van de bedrijfsrevisor: een beperkte mate van zekerheid. Voor alle duidelijkheid, de beperkte mate van zekerheid is niet het kleine, minderwaardige broertje. Vaak zijn er heel goede redenen om geen volledig arsenaal analyses en controles toe te passen – zoals ook een check-up door de huisarts kan volstaan.

Is meer zekerheid nodig? Een scan, echografie, onderzoek van elk orgaan door de specialist? Dat is in de vaktaal van de bedrijfsrevisor de redelijke mate van zekerheid, een oordeel dat kan volgen na een volledige wettelijke of contractuele controle.

En geen zekerheid dan? Om een laatste keer de vergelijking te maken met dokters: wie een vaccin toegediend moet krijgen, of de hechtingsdraadjes moet laten verwijderen, schakelt vol vertrouwen de dokter in, specialist in zijn vakgebied, ook als hij geen bloeddruk of hartslag neemt. Ook zo voor de bedrijfsrevisor. Hij staat ook klaar voor opdrachten die hij dankzij zijn kennis en expertise tot een goed einde kan brengen. Anders dan bij controle- of beoordelingsop-

drachten, brengt de bedrijfsrevisor geen eindoordeel uit. Hij zal u begeleiden en de nodige informatie verzamelen en duiden, wat u toelaat om zelf een oordeel te vellen, of een beslissing te nemen. Denk daarbij aan de overname van een onderneming of activiteit. De bedrijfsrevisor zal u niet zeggen of u het moet doen of niet, maar dankzij zijn tussenkomst zal u goede papieren in handen hebben om zelf te beslissen. Zo ook voor de zogenaamde 'agreed upon procedures' of 'overeengekomen werkzaamheden': de bedrijfsrevisor voert volledig onafhankelijk, objectief en deskundig controles en analyses uit en stelt daarvan een verslag op met feitelijke bevindingen waarop beslissingen gebaseerd kunnen worden. Maar hij geeft zelf geen oordeel. In onze vaktaal: geen zekerheid.

Welnu, die mate van zekerheid, we beloofden het hoger, dat is ook de volgorde van de fiches op de volgende bladzijden. Eerst komen de opdrachten met een redelijke mate van zekerheid, dat zijn de controle-opdrachten. Vervolgens de opdrachten met een beperkte mate van zekerheid, dat zijn de beoordelingsopdrachten en de andere assurance-opdrachten. Tot slot, de opdrachten zonder opinie en dus zonder uitspraak over de zekerheid: de aanverwante opdrachten.

Opdrachten waarbij de tussenkomst van de bedrijfsrevisor wettelijk strikt is geregeld, zoals het commissarismandaat en de tussenkomst bij inbreng in natura, bespreken we in deze brochure niet. We richten ons op de meest voorkomende bijkomende opdrachten waarvoor u een beroep kunt doen op de kennis en expertise van een bedrijfsrevisor.

Welke opdracht u ook afspreekt met de bedrijfsrevisor, telkens kunt u er zeker van zijn dat hij de opdracht uitvoert volgens de deontologie en de nationale en internationale regels en standaarden.

Wij wensen u veel leesplezier in deze brochure en hopen dat ze u op weg helpt om precies die opdracht te vinden die u kan vooruithelpen. Laat deze brochure een begin zijn van ons gesprek over een productieve samenwerking. Vragen staat vrij. Wij kijken ernaar uit van u te horen en samen de meest geschikte opdracht te bepalen.

Inhoudstafel

Controle-opdrachten

1. Controle volgens de International Standards of Auditing
2. Contractuele controle volgens de Belgische kmo-norm
3. Revisorale controle-opdrachten volgens ISA 800 en ISA 805

Beoordelingsopdrachten en andere assurance-opdrachten

4. Beoordelingsopdracht volgens de internationale standaarden
5. Beoordelingsopdracht bij kmo's en kleine vzw's volgens de kmo-norm
6. Toekomstgerichte financiële informatie

Aanverwante opdrachten

7. Agreed upon procedures
8. Agreed upon procedures – public grants
9. Interne auditopdracht
10. Due diligence
11. Samenstellingsopdracht

De controle volgens de internationale auditstandaarden

met een redelijke mate van zekerheid

KORT

Iets meer dan 25 000 Belgische vennootschappen en verenigingen vallen onder de wettelijke verplichting om een commissaris aan te stellen die de financiële overzichten controleert en daarover rapporteert aan de Algemene Vergadering. Maar ook vennootschappen en verenigingen die niet bij wet verplicht zijn om hun financiële overzichten te laten auditeren door een bedrijfsrevisor, kunnen dat toch vragen. Zij kunnen zelfs een commissaris benoemen, maar voor hen is dat een keuze.

Welke hoedanigheid de bedrijfsrevisor ook heeft, commissaris of niet, de audit is heel gelijkaardig en verloopt volgens dezelfde internationaal afgesproken auditstandaarden. Zo krijgen aandeelhouders, moederbedrijven en andere belanghebbenden telkens een getrouw en objectief beeld van de financiële overzichten.

COMMISSARIS OF BEDRIJFSREVISOR?

Voert de bedrijfsrevisor de audit uit als commissaris, dan spreekt men van de wettelijke controle. Voert de bedrijfsrevisor de audit uit als bedrijfsrevisor, dan spreekt men van de contractuele controle. Alleen een bedrijfsrevisor kan tot commissaris benoemd worden.

Welke vennootschappen en verenigingen een bedrijfsrevisor tot commissaris moeten benoemen, is bij wet geregeld. Wie niet verplicht is om een commissaris te benoemen, kan de regelgeving rond het commissarismandaat toch van toepassing maken door vrijwillig een commissaris aan te stellen. Zo is de bedrijfsrevisor met commissarismandaat aan dezelfde wetsbepalingen onderworpen als de bij wet verplichte commissaris. Denk daarbij aan de onverenigbaarheden, de bezoldiging en de aansprakelijkheid. Ook de duur van het mandaat is altijd dezelfde, telkens een hernieuwbare termijn van drie jaar. Dankzij de benoeming voor drie jaar als commissaris, in plaats van een jaarlijks hernieuwbaar contract, kan de bedrijfsrevisor met commissarismandaat zijn kennis van de vennootschap of vereniging beter uitbouwen en een gerichtere aanpak uitwerken.

HOE VERLOOPT DE AUDIT VOLGENS DE INTERNATIONALE AUDITSTANDAARDEN?

De commissaris of bedrijfsrevisor gaat jaarlijks na of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de financiële toestand van de vennootschap of vereniging.

Voor de start van de opdracht, ondertekenen de commissaris of de bedrijfsrevisor en de opdrachtgever een opdrachtbrief met de opdracht en de voorwaarden. De commissaris of de bedrijfsrevisor maakt een lijst van de documentatie die hij nodig heeft voor zijn audit en voor het uitbrengen van zijn oordeel. Tijdens de opdracht analyseert en onderzoekt de commissaris of de bedrijfsrevisor de opgevraagde documentatie en voert hij een risicoanalyse uit. Hij onderzoekt niet alleen financiële stukken, maar hij analyseert ook de procedures rond risicobeheersing, in het bijzonder fraude-risico's. Daarbij kan hij ook mogelijke risico's vroegtijdig aan de directie signaleren. Tot slot beoordeelt de commissaris of bedrijfsrevisor ook gebeurtenissen die plaatsvonden na de afsluitingsdatum van de financiële overzichten. Hij zal een beoordeling geven in welke mate die gebeurtenissen nog een invloed hebben op de afgesloten financiële overzichten.

HET EINDRESULTAAT

Als de commissaris of bedrijfsrevisor geen reden heeft om te twifelen aan het getrouw beeld van de financiële overzichten, dan zal hij een oordeel zonder voorbehoud formuleren. Zoals voor een wettelijk verplichte controle, geeft de bedrijfsrevisor ook bij een contractuele audit een redelijke mate van zekerheid over de betrouwbaarheid van de informatie.

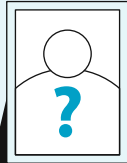
Het verslag wordt opgesteld overeenkomstig de internationale auditstandaarden, hetgeen de vergelijkbaarheid en de geloofwaardigheid van het verslag, niet enkel in België maar ook in het buitenland, garandeert.

Bij een wettelijke controle moet de commissaris een aantal wettelijk verplichte vermeldingen opnemen in zijn verslag. Het gaat daarbij onder meer om een vermelding over het eventueel jaarverslag en over de naleving van wetgeving, regelgeving en de statuten. Alleen bij een wettelijke controle komen die elementen uitdrukkelijk aan bod in het verslag, ook al kijkt de bedrijfsrevisor ze na zowel bij een contractuele als bij een wettelijke controle.

De commissaris richt het commissarisverslag bij een wettelijke controle aan de Algemene Vergadering. Het commissarisverslag moet neergelegd worden bij de Nationale Bank van België of op de griffie van de ondernemingsrechtbank.

De bedrijfsrevisor richt zijn verslag van een contractuele controle aan de opdrachtgever, doorgaans het bestuursorgaan. Opgelet: het verslag mag niet samen met de jaarrekening neergelegd worden bij de Nationale Bank van België of op de griffie van de ondernemingsrechtbank. Dat mag alleen bij een wettelijke controle door een aangestelde commissaris.

CONTROLE-OPDRACHTEN – DE CONTROLE VOLGENS DE INTERNATIONALE AUDITSTANDAARDEN MET EEN REDELIJKE MATE VAN ZEKERHEID

VOOR WIE?

Voor vennootschappen en verenigingen die niet wettelijk verplicht zijn om een commissaris te benoemen, maar die via een auditverslag hun uiteenlopende aandeelhouders en belanghebbenden transparant en objectief willen inlichten.

Voor een kleine vzw of instelling waarvan de Algemene Vergadering of de Raad van Bestuur met een audit beter zicht wil krijgen op het werk en de resultaten van het management.

Voor een buitenlandse groep of onderneming die haar Belgische vestiging wil onderwerpen aan een grondige objectieve controle, in zoverre een wettelijke controle niet verplicht is in het kader van consolidatie.

WELKE REGELGEVING GEBRUIKT DE BEDRIJFSREVISOR?

De bedrijfsrevisor voert de audit uit volgens de International Standards of Auditing, kortweg ISA's, zoals van toepassing in België.

Contractuele controle van kmo's en kleine vzw's

volgens de kmo-norm met een redelijke mate van zekerheid

KORT

Kmo's en vzw's die gedurende twee opeenvolgende boekjaren niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden: minder dan 50 werknemers, minder dan 9 miljoen euro omzet of minder dan 4,5 miljoen euro op de balans, zijn wettelijk vrijgesteld van de verplichting om een commissaris te benoemen. Maar ook al zijn ze wettelijk niet verplicht, toch hebben veel kmo's en vzw's nood aan een objectieve controle van hun financiële overzichten. Met een revisorverslag in de hand, winnen ze vertrouwen van mogelijke schuldeisers en investeerders en kunnen ze alle belanghebbenden transparant informeren over de financiële toestand van de entiteit. Als hun structuur en hun boekhouding niet complex zijn, dan kan de contractuele controle verlopen volgens de Belgische kmo-norm. Die norm biedt een referentiekader voor controleopdrachten die op vrijwillige basis door de gecontroleerde entiteit gevraagd worden. Op vrijwillige basis, dus zonder wettelijke verplichting, maar wel objectief en op maat van hun omvang en activiteiten.

HOE VERLOOPT DE CONTRACTUELE CONTROLE VOLGENS DE KMO-NORM?

De bedrijfsrevisor gaat na of de financiële overzichten een getrouw beeld geven van de financiële toestand van de vennootschap of vereniging.

Voor de start van de opdracht, ondertekenen de bedrijfsrevisor en de opdrachtgever een opdrachtbrief met de opdracht en de voorwaarden. De bedrijfsrevisor maakt een overzicht van de documentatie die hij nodig heeft voor zijn audit en voor het uitbrengen van zijn oordeel.

Tijdens de opdracht analyseert en onderzoekt de bedrijfsrevisor de opgevraagde documentatie. Hij onderzoekt niet alleen de financiële stukken, maar hij analyseert ook de procedures rond risicobeheersing, in het bijzonder frauderisico's. Daarbij kan hij ook mogelijke risico's vroegtijdig aan de directie signaleren. Tot slot beoordeelt de bedrijfsrevisor ook gebeurtenissen die plaatsvonden na de afsluitingsdatum van de financiële overzichten. Hij zal een beoordeling geven in welke mate die gebeurtenissen nog een invloed hebben op de afgesloten financiële overzichten.

VOOR WIE?

Voor vennootschappen en verenigingen die tegelijk niet-complex én klein zijn. Niet-complex betekent eenvoudige transacties, een beperkt aantal productlijnen of producten en een simpele en eenduidige boekhouding, zonder ingewikkelde of weinig voorkomende technieken of toepassingen.

Als tijdens de controle blijkt dat de vennootschap of vereniging toch complex is en de controle volgens de kmo-norm toch niet mogelijk is, dan zal de bedrijfsrevisor de toepassing van de International Standards on Auditing voorstellen.

Als de vennootschap of vereniging ook klein is volgens wettelijke grensgetallen, dan is ze vrijgesteld van de wettelijke controle en kan ze kiezen voor een contractuele controle. Pas als de vennootschap of vereniging gedurende

twee opeenvolgende boekjaren twee van de drie grootte-criteria overschrijdt, moet ze verplicht een commissaris aanstellen voor een wettelijke controle. De drie grootte-criteria zijn:

- een omzet van 9 miljoen euro
- een balanstotaal van 4,5 miljoen euro
- een personeelskader van 50 medewerkers.

Vennootschappen en verenigingen die kiezen voor een contractuele controle, hebben daar vaak uiteenlopende redenen voor, zoals transparantie bieden aan belanghebbenden, tonen dat de onderneming op een professionele manier wordt bestuurd, het vertrouwen van schuldeisers winnen en behouden of de financiële geloofwaardigheid aantonen tegenover leveranciers.

HET EINDRESULTAAT

Als de bedrijfsrevisor geen reden heeft om te twifelen aan het getrouw beeld van de financiële overzichten, dan zal hij een oordeel zonder voorbehoud formuleren. De bedrijfsrevisor geeft bij deze contractuele audit een redelijke mate van zekerheid over de betrouwbaarheid van de informatie.

Het verslag wordt opgesteld overeenkomstig de Belgische kmo-norm.

De bedrijfsrevisor richt zijn verslag van een contractuele controle aan de opdrachtgever, doorgaans het bestuursorgaan. Opgelet: het verslag mag niet samen met de jaarrekening neergelegd worden bij de Nationale Bank van België of op de griffie van de ondernemingsrechtsbank. Dat mag alleen bij een wettelijke controle door een aangestelde commissaris.

REGELGEVING

De bedrijfsrevisor voert de contractuele controle uit in volledige onafhankelijkheid, met naleving van de ethische beginselen en van de deontologische voorschriften van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Hij past de norm met betrekking tot de contractuele controle van kmo's, kleine (i) vzw's en instellingen toe. Die norm stelden de beroepsinstellingen IBR-IRE en ITAA op om tegemoet te komen aan de nood van kmo's, kleine (i)vzw's en instellingen om zich te onderwerpen aan een contractuele controle, maar wel één die rekening houdt met de beperkte aard en/of omvang van de activiteiten.

Revisorale opdrachten volgens ISA 800 en ISA 805

KORT

Voor banken, overheden, moedervenootschappen bij groepen en andere belanghebbenden kan het nodig zijn dat financiële overzichten worden opgesteld volgens een specifiek rapporteringsmodel. Bijvoorbeeld om vergelijking mogelijk te maken met andere entiteiten die een verschillend boekhoudkundig referentiestelsel hebben. In dat geval kan de bedrijfsrevisor nagaan of financiële overzichten voldoen aan de gevraagde regelgeving of het vereiste rapporteringsmodel én of de presentatie een getrouw beeld geeft van de financiële situatie van de vennootschap of vereniging. De bedrijfsrevisor kan ook specifieke posten van financiële overzichten nakijken, om na te gaan of contractuele afspraken zijn nageleefd. Dat kan losstaand van de wettelijke of contractuele controle, maar evenzeer aanvullend.

HOE VERLOPEN DE REVISORALE OPDRACHTEN VOLGENS ISA 800 EN ISA 805?

De bedrijfsrevisor en de opdrachtgever bekijken samen de vraag, om goed te begrijpen welke specifieke rapportering nodig is of welke regelgeving gevolgd moet worden of welke post moet bekeken worden. Ook de eindgebruikers en hun doeleinden zijn belangrijk om de opdracht goed af te spreken en te bepalen welk verslag de bedrijfsrevisor moet afleveren.

Zoals bij een wettelijke of contractuele controle, zal de bedrijfsrevisor vervolgens nagaan of de financiële overzichten die geauditeerd moeten worden, zijn opgesteld volgens de specifieke rapportering of regelgeving én of ze een getrouw beeld geven.

Maar verschillend met een wettelijke of contractuele controle, zal de reikwijdte van de opdracht anders zijn. Inderdaad, de bedrijfsrevisor behandelt de aspecten die als relevant werden aangestipt voor de opdracht. Slechts over de gecontroleerde financiële overzichten en slechts voor het bepaalde specifieke rapporteringsmodel zal de bedrijfsrevisor een redelijke mate van zekerheid verschaffen.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor stelt een verslag op met daarin een audit-opinie op maat. Hij antwoordt op de vraag van de specifieke opdracht en verklaart of de gecontroleerde financiële overzichten voldoen aan een opgelegd rapporteringsmodel of aan de toe te passen regelgeving. Hij kan ook een verslag maken waarbij wordt verklaard of bepaalde aspecten van de financiële overzichten conform zijn.

Omdat het verslag is afgestemd op de specifieke reikwijdte van de opdracht, mag het verslag alleen gebruikt worden voor de vooraf bepaalde doelen. Voor andere gebruiksdoeleinden dan hetgeen bepaald wordt in de opdrachtbrief, zal het verslag dus niet gebruikt kunnen worden.

VOOR WIE?

Vennootschappen en verenigingen laten deze revisorale opdrachten uitvoeren om tegemoet te komen aan specifieke afspraken of verplichtingen, zoals een rapportering over de kasstroompositie (voor de bank), een verslag over de conversie van de omzet volgens een bepaalde rubriek (voor de moedergroep), een controle van het nakomen van het contract bij projectsubsidies (voor de subsidiegever), een oordeel over de fiscale aspecten in de jaarrekening (om toe te voegen bij de fiscale aangifte), een oordeel over de investeringen en afschrijvingen, een oordeel over het overzicht van vorderingen of de voorraad of de toegepaste voorzieningen, enzovoorts.

REGELGEVING

De bedrijfsrevisor gebruikt voor deze opdracht de International Standards on Auditing, kortweg ISA.

Voor de controle van financiële overzichten die zijn opgesteld in overeenstemming met een stelsel voor bijzondere doeleinden is ISA 800 van toepassing – zonder afbreuk te doen aan de andere ISA's.

Voor de controle van specifieke elementen uit financiële overzichten, is ISA 805 van toepassing, ook zonder afbreuk te doen aan de andere ISA's en eventueel met gelijktijdige toepassing van ISA 800 wanneer het specifieke financiële overzicht ook is opgesteld in een stelsel voor bijzondere doeleinden.

BEOORDELINGSOPDRACHTEN EN ANDERE ASSURANCE-OPDRACHTEN

Beoordelingsopdracht volgens de internationale standaarden

met een beperkte mate van zekerheid

KORT

Subsidiegevers vragen vaak nazicht van de financiële overzichten door een bedrijfsrevisor, ook als een entiteit die de subsidies ontvangt bijvoorbeeld wettelijk niet controleplichtig is. Meestal volstaat een beoordeling, het zogenaamde 'beperkt nazicht', en is een volledige audit niet nodig. Hetzelfde geldt voor al dan niet familiale aandeelhouders en geldschieters, die vaak niet uit zijn op een volledige controle maar vooral door de bedrijfsrevisor willen laten onderzoeken of er redenen zijn om de opgestelde financiële overzichten in twijfel te trekken. Bij een beoordeling van een vennootschap of vereniging, vraagt de bedrijfsrevisor informatie op en voert hij analyses uit op de financiële gegevens. Op basis van een beperkt nazicht stelt de bedrijfsrevisor een verslag op waarin hij verklaart dat hij geen vaststellingen deed waaruit hij zou moeten besluiten dat de financiële overzichten geen getrouw beeld geven.

HOE VERLOOPT DE BEOORDELINGSOPDRACHT?

Voor de start van de opdracht, ondertekenen de bedrijfsrevisor en de opdrachtgever een opdrachtbrief met de opdracht en de voorwaarden. De bedrijfsrevisor maakt een overzicht van de documentatie die hij nodig heeft voor zijn opdracht en voor het uitbrengen van zijn verslag.

Tijdens zijn opdracht wint de bedrijfsrevisor inlichtingen in bij de directie en bij andere medewerkers binnen de entiteit. Hij vraagt cijfergegevens op en hij voert gerichte cijferanalyses uit, die anders zijn dan in een controleopdracht. Wanneer dat nodig is, voert hij aanvullende werkzaamheden uit die hij tijdens de uitvoering van zijn opdracht noodzakelijk acht. Maar de reikwijdte van een beoordeling is beperkter dan die van een controle met een redelijke mate van zekerheid.

Na afloop stelt de bedrijfsrevisor een verslag op.

HET EINDRESULTAAT

In zijn verslag bevestigt de bedrijfsrevisor dat hij geen vaststellingen deed waaruit zou blijken dat de financiële overzichten zoals de staat van activa en passiva niet zijn opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Na een beoordeling, kan de bedrijfsrevisor een beperkte mate van zekerheid geven over de financiële overzichten. De hogere trap, een redelijke mate van zekerheid, is alleen mogelijk na een volledige wettelijke of contractuele controle. Het verslag van een beoordeling mag dan ook in geen geval gepubliceerd worden samen met de jaarrekening.

Dankzij de toepassing van strikte internationale standaarden, zijn de vergelijkbaarheid en de geloofwaardigheid van het verslag gewaarborgd, niet enkel in België maar ook in het buitenland.

VOOR WIE?

Voor de vennootschappen en vzw's zonder wettelijke controleverplichting die op een bedrijfsrevisor beroep willen doen wanneer subsidiegevers vragen dat een externe deskundige de financiële overzichten nakijkt. Vaak is voor de subsidiegever een beoordeling van de bedrijfsrevisor voldoende en is een volledige audit niet nodig.

Naast subsidiegevers, kunnen ook andere belanghebbenden belang hechten aan een beoordeling door de bedrijfsrevisor. Zonder een volledige controle te vragen, krijgen ze toch al een beperkte mate van zekerheid over de financiële overzichten. Denk daarbij aan directies die de bedrijfsrevisor wil-

len inschakelen als externe deskundige om financiële overzichten tegen het licht te houden, aanvullend op eigen checks en procedures.

Ook al dan niet familiale aandeelhouders en geldschieters bij kleine vennootschappen en verenigingen zijn vaak niet uit op een volledige controle, maar willen wel een bevestiging van hun indruk dat de financiële overzichten een getrouw beeld geven. Een beoordeling kan hen dan soelaas bieden.

REGELGEVING

Deze beoordelingsopdracht zal uitgevoerd worden overeenkomstig ISRE 2400, 'International standard on review engagements'.

Beoordelingsopdracht bij kmo's en kleine vzw's volgens de kmo-norm

met een beperkte mate van zekerheid

KORT

Kmo's en vzw's die gedurende twee opeenvolgende boekjaren niet meer dan één van de volgende criteria overschrijden: minder dan 50 werknemers, minder dan 9 miljoen euro omzet of minder dan 4,5 miljoen euro op de balans, zijn wettelijk vrijgesteld van de verplichting om een commissaris te benoemen. Maar ook al zijn ze wettelijk niet verplicht, toch hebben veel kmo's en vzw's nood aan een objectieve beoordeling van hun financiële overzichten. Die kmo's en vzw's kunnen naast het vrijwillig benoemen van een commissaris of van een bedrijfsrevisor voor een controle, ook een beoordeling vragen, ook wel "beperkt nazicht" genoemd. Als de structuur en de boekhouding van de vennootschap of vereniging niet complex zijn, dan kan de beoordeling verlopen volgens de Belgische kmo-norm. Die norm biedt een referentiekader voor beoordelingsopdrachten die op vrijwillige basis worden gevraagd door kmo's en kleine vzw's. Op vrijwillige basis, dus zonder wettelijke verplichting, maar wel objectief en op maat van hun omvang en activiteiten.

HOE VERLOOPT DE BEOORDELINGSOPDRACHT VOLGENS DE KMO-NORM?

Voor de start van de opdracht, ondertekenen de bedrijfsrevisor en de opdrachtgever een opdrachtbrief met de opdracht en de voorwaarden. De bedrijfsrevisor maakt een overzicht van de documentatie die hij nodig heeft voor zijn opdracht en voor het uitbrengen van zijn verslag.

Tijdens zijn opdracht wint de bedrijfsrevisor inlichtingen in bij de directie en andere medewerkers binnen de kmo of vereniging. Hij maakt een analyse van de cijfergegevens opgenomen in de financiële overzichten en hij voert gerichte cijferanalyses uit, die anders zijn dan in een controleopdracht. Wanneer dat nodig is, voert hij aanvullende werkzaamheden uit die hij tijdens de uitvoering van zijn opdracht noodzakelijk acht. Maar de reikwijdte van een beoordeling is beperkter dan die van een controle met een redelijke mate van zekerheid.

Na afloop stelt de bedrijfsrevisor een verslag op.

VOOR WIE?

Voor kmo's en verenigingen die tegelijk niet-complex én klein zijn. Niet-complex betekent eenvoudige transacties, een beperkt aantal productlijnen of producten en een simpele en eenduidige boekhouding, zonder ingewikkelde of weinig voorkomende technieken of toepassingen.

Als de kmo of vereniging ook klein is volgens wettelijke grensgetallen, dan is ze vrijgesteld van de wettelijke controle en dan kan ze ook kiezen voor een beoordeling. Pas als de vennootschap of vereniging gedurende twee opeenvolgende boekjaren twee van de drie grootte-criteria overschrijdt, moet ze verplicht een commissaris aanstellen voor een wettelijke controle. De drie grootte-criteria zijn:

- een omzet van 9 miljoen euro,
- een balanstotaal van 4,5 miljoen euro
- een personeelskader van 50 medewerkers.

HET EINDRESULTAAT

In zijn verslag bevestigt de bedrijfsrevisor dat hij geen vaststellingen deed waaruit zou blijken dat er geen elementen werden geïdentificeerd die belangrijke aanpassingen aan de financiële overzichten met zich meebrengen.

Na een beoordeling, kan de bedrijfsrevisor een beperkte mate van zekerheid geven over de financiële overzichten. De hogere trap, een redelijke mate van zekerheid, is alleen mogelijk na een volledige wettelijke of contractuele controle. Het verslag van een beoordeling mag dan ook in geen geval gepubliceerd worden samen met de jaarrekening.

WELKE REGELGEVING GEBRUIKT DE BEDRIJFSREVISOR?

De bedrijfsrevisor voert de beoordeling uit in volledige onafhankelijkheid, met naleving van de ethische beginselen en van de deontologische voorschriften van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren. Hij past de norm met betrekking tot de beoordeling van kmo's, kleine (i)vzw's en instellingen

toe. Die norm stelden de beroepsinstututen IBR-IRE en ITAA op om tegemoet te komen aan de nood van kmo's, kleine (i)vzw's en instellingen om zich te onderwerpen aan een beoordeling die rekening houdt met de beperkte aard en/of omvang van de activiteiten.

BEOORDELINGSOPDRACHTEN EN ANDERE ASSURANCE-OPDRACHTEN

Toekomstgerichte financiële informatie

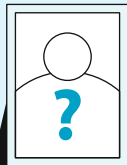
KORT

Al kan niemand de toekomst voorspellen, toch is de ene voorspelling waarschijnlijker dan de andere. Om de toekomst met zo groot mogelijke zekerheid te voorspellen, maken we veronderstellingen waarop we verder bouwen met zo waarschijnlijk mogelijke scenario's. Maar helemaal zeker, dat zijn we nooit, hoe goed onze veronderstellingen en scenario's ook kunnen zijn. In de context van vennootschappen en verenigingen kan een bedrijfsrevisor als externe deskundige onderzoeken of de gebruikte veronderstellingen redelijk zijn. Dat onderzoek is onder meer nodig bij financieringsdossiers voor bankleningen, bij het opstellen van een financieel plan bij de oprichting en bij de liquiditeitstest die moet voorafgaan aan een dividenduitkering.

HOE VERLOOPT HET ONDERZOEK VAN TOEKOMSTGERICHTE FINANCIËLE INFORMATIE?

Tijdens zijn onderzoek zal de bedrijfsrevisor nagaan of de veronderstellingen, die de directie hanteert bij de opmaak van financiële overzichten, op redelijke wijze zijn opgesteld. Om dat te onderzoeken, gaat de bedrijfsrevisor op zoek naar informatie die de veronderstellingen kunnen onderbouwen of onderuit halen. Daarvoor verdiept hij zich in de activiteiten van de vennootschap of vereniging en analyseert hij boekhoudkundige gegevens. Hij onderzoekt onder meer of veronderstellingen van eventuele financiële projectie redelijk en plausibel zijn, of de informatie consistent is opgesteld met de historische financiële overzichten en of de informatie voldoende duidelijk is uiteengezet om de lezer ervan in staat te stellen zich een oordeel te vormen over de kwaliteit van de prognose.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor stelt een gedetailleerd verslag op van zijn bevindingen. Omdat hij geen zekerheid kan geven over gebeurtenissen in de toekomst, formuleert hij zijn oordeel negatief, volgens de regels van de kunst. Hij zal schrijven dat hij geen vaststellingen deed die erop wijzen dat de onderzochte veronderstellingen en de toekomstgerichte financiële informatie niet redelijk zijn. Het verslag kan nooit met zekerheid uitspraken doen over gebeurtenissen in de toekomst en is daardoor veeleer een advies.

Onvermijdelijk geeft het verslag een stand van zaken op een welbepaald ogenblik. Enkele dagen of zelfs uren later kunnen veronderstellingen meer of minder waarschijnlijk zijn. Daarom zal de bedrijfsrevisor een duidelijk tijdsvenster aangeven. Hij zal er ook voor zorgen dat de periode van het onderzoeken en het opstellen van het verslag zo kort als nodig is, zodat de schattingen en veronderstellingen binnen die periode niet variëren.

VOOR WIE?

Het onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie wordt door vennootschappen en verenigingen veelvuldig en uiteenlopend gebruikt, soms verplicht en soms vrijwillig. Een overzicht van de meest voorkomende gevallen:

- beoordeling of er na uitkering van het dividend nog voldoende netto-actief in de vennootschap aanwezig blijft om het voortbestaan van de onderneming redelijkerwijs niet in gevaar te brengen, de zogenaamde liquiditeitstest;
- beoordeling van een financieel plan;
- haalbaarheidsstudie van financieringsdossiers voor bankleningen, waarbij de bedrijfsrevisor de impact en de terugbetalingscapaciteit van een banklening onderzoekt;
- beoordeling van een begroting en een herstelplan bij een gerechtelijke reorganisatie;
- beoordeling van een ondernemingsplan voor de sectorale erkenningsprocedure;
- beoordeling van de veronderstellingen en projecties van financiële impact bij de overdracht van een onderneming;
- beoordeling van de IPO-begroting bij een beursgang;
- beoordeling van een kasstroombegroting, becijferd crisisplan, enzovoorts.

REGELGEVING

De bedrijfsrevisor voert de audit uit volgens de International Standards on Assurance Engagements, namelijk ISAE 3400 betreffende het 'Onderzoek van toekomstgerichte financiële informatie'.

AANVERWANTE OPDRACHTEN

Agreed upon procedures / Overeengekomen werkzaamheden

KORT

Vennootschappen en verenigingen hebben soms specifieke verslaggeving nodig om aan hun verplichtingen tegenover partners of overheden te voldoen. Denk aan de controle van de naleving van afspraken met banken, rapportering van afvalstromen of de rapportering van uitgaven aan een subsidieverstrekker. In die gevallen spreken de opdrachtgever en de bedrijfsrevisor heel specifieke procedures af, zodat de bedrijfsrevisor precies weet wat hij wel en niet moet doen. Anders dan bij een wettelijke of contractuele audit, gaat de bedrijfsrevisor hier de nauwkeurigheid van de boekhouding niet na – en brengt hij daarover dan ook geen auditopinie uit. Hij maakt wel een lijst met feitelijke bevindingen. Aan de hand van die feitelijke bevindingen, kunnen de opdrachtgever en eventuele andere gebruikers van het rapport zelf een conclusie vormen. Daarom is het belangrijk om vooraf de opdracht erg duidelijk te bepalen, zodat het rapport met feitelijke bevindingen precies die informatie bevat die de gebruiker ervan nodig heeft.

HOE VERLOOPT 'AGREED UPON PROCEDURES'?

Bij 'agreed upon procedures' of de 'overeengekomen werkzaamheden' stellen de opdrachtgever en de bedrijfsrevisor eerst samen een duidelijke omschrijving op van de taken van de bedrijfsrevisor. Alleen zo zal het eindresultaat ook voldoen aan de eisen. Een duidelijke opdracht met heldere instructies is absoluut noodzakelijk, want de bedrijfsrevisor voert geen pakket controles en analyses uit, maar alleen datgene wat vooraf bepaald is.

De bedrijfsrevisor zal de overeengekomen procedures vervolgens uitvoeren, volgens de regels van de kunst en de toepasselijke internationale standaarden en nationale richtlijnen. Zijn rol is om als onafhankelijke deskundige duidelijke instructies uit te voeren en daarover een feitelijk verslag uit te brengen.

HET EINDRESULTAAT

Na afronding van de werkzaamheden levert de bedrijfsrevisor een gedetailleerd schriftelijke verslag af, met een overzicht van de uitgevoerde werkzaamheden en de resultaten ervan.

Het verslag is feitelijk en gericht aan de vooraf afgesproken gebruikers. Dat kan de directie van de vennootschap of de vereniging zelf zijn, maar ook overheden, instellingen, externe toezichhouders, enzovoorts.

Een verslag 'agreed upon procedures' bevat nooit een beoordeling van de bedrijfsrevisor en is dus geen auditopinie. Het is uiteraard wel de bedoeling dat de gebruikers van het verslag hun eigen conclusie kunnen vormen aan de hand van de feitelijke bevindingen van de bedrijfsrevisor, zonder dat de bedrijfsrevisor zekerheid verschaft over conclusies op basis van de feitelijke bevindingen.

VOOR WIE?

Vennootschappen en verenigingen die specifieke procedures en verslaggeving willen of moeten laten uitvoeren door een bedrijfsrevisor en een verslag ervan moeten ontvangen. Voorbeelden van 'agreed upon procedures' zijn de controle van de jaarlijkse aangifte van de huishoudelijke verpakkingen bij Fost Plus, de controle van de jaarlijkse definitieve aangifte bij Bebat, de controle van de aangifte bij

Val-I-Pac, de controle van het naleven van de Emir-verordening (met als eindresultaat een bijzonder verslag aan de FSMA), de controle van de naleving van de afspraken met de banken – de zogenaamde bankconvenanten, de werkzaamheden betreffende verrichte uitgaven zoals vaak gebruikt door de Europese Unie bij onderzoeks- en ontwikkelingssubsidies aan onder meer niet-gouvernementele organisaties.

REGELGEVING

De regelgeving over internationale standaarden is van toepassing, namelijk de International Standards on Related Services of kortweg ISRS. Voor financiële informatie zal de bedrijfsrevisor in het bijzonder ISRS 4400 hanteren, over 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie'.

Agreed upon procedures – public grants / Overeengekomen werkzaamheden – publieke financiering

KORT

Overheden die subsidies toekennen, willen het gebruik van de subsidie graag op de voet volgen. Niet zelden zijn aan de financiering van bijvoorbeeld het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek of de Europese Unie specifieke rapporteringsvoorwaarden gekoppeld. De bedrijfsrevisor kan die rapportering controleren. Deze subsidie-audit is geen standaardprocedure, maar een controle en dienstverlening op maat. De subsidiërende overheid en de ontvanger van de subsidie bepalen de taken van de bedrijfsrevisor. Ze spreken met hem een duidelijke opdracht en gedetailleerde procedures af, zodat de bedrijfsrevisor precies weet wat hij wel en niet moet doen. De bedrijfsrevisor bezorgt een verslag met feitelijke bevindingen, geen auditopinie.

Vaak gaat het om grote subsidieprojecten waarbij de subsidiërende overheid de bedrijfsrevisor inschakelt als externe deskundige. De bedrijfsrevisor gaat na of aan alle contractuele verplichtingen en rapporteringsregels is voldaan.

HOE VERLOOPT DE 'AGREED UPON PROCEDURES – PUBLIC GRANTS'?

De werkzaamheden van de bedrijfsrevisor worden vastgelegd in een opdrachtbrief. Op basis van die instructies, voert de bedrijfsrevisor de opdracht uit. Zo kan de subsidiegever vragen om een rekenkundig nazicht te doen van de gemaakte kosten. Zijn ze effectief betaald door de ontvanger van de subsidie, voor de juiste doeleinden en in de juiste periode? Zijn eventuele forfaits correct berekend? Het spreekt voor zich dat de bedrijfsrevisor alleen feitelijke bevindingen kan geven wanneer hij een heel precieze briefing krijgt van de uit te voeren werkzaamheden of controles.

De overeengekomen procedures zijn bijgevolg geen audit. De bedrijfsrevisor geeft geen zekerheid noch een oordeel over de financiële overzichten van de subsidie-ontvanger. Wel stelt hij een lijst met zijn feitelijke bevindingen op. De gebruikers van het verslag kunnen op basis van die bevindingen zelf een conclusie vormen.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor stelt een verslag op waarin hij de overeengekomen werkzaamheden preciseert, waarna hij een overzicht geeft van zijn feitelijke bevindingen. Almaar vaker preciseert de subsidiërende overheid niet alleen de werkzaamheden zelf, maar bezorgt zij ook een verslagsjabloon dat de bedrijfsrevisor na afloop van zijn werkzaamheden invult.

VOOR WIE?

De opdracht met overeengekomen procedures in het kader van subsidies kan door subsidie-ontvangers en subsidie-verstrekkingen aangevraagd worden.

Organisaties en overheden die het gebruik van subsidies via 'overeengekomen werkzaamheden van de bedrijfsrevisor' laten verifiëren, zijn onder meer het Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) en de agentschappen van de Europese Unie.

REGELGEVING

Ofwel gebeurt deze controle door een bedrijfsrevisor overeenkomstig internationale normen, *de International Standards on Related Services (ISRS's)* en dan in het bijzonder ISRS 4400 'Opdrachten tot het verrichten van overeengekomen specifieke werkzaamheden met betrekking tot financiële informatie'.

Ofwel gebeurt deze controle door een bedrijfsrevisor overeenkomstig het referentiekader vermeld in de opdrachtbrief. Nadien wordt ook in het verslag naar het referentiekader verwezen.

AANVERWANTE OPDRACHTEN

Interne auditopdracht

KORT

Bij een interne auditopdracht licht de bedrijfsrevisor één of meerdere bedrijfsprocessen door om zo risico's en tekortkomingen op het vlak van interne controle te identificeren. De bedrijfsrevisor wijst niet alleen op de tekortkomingen en risico's, maar hij doet ook aanbevelingen om ze aan te pakken. Een interne auditopdracht helpt de directie om de efficiëntie van interne controleprocedures te verbeteren.

HOE VERLOOPT DE INTERNE AUDITOPDRACHT?

De bedrijfsrevisor neemt één of meerdere operationele processen onder de loep vanuit een intern controleperspectief. Ook informaticaprocessen en beveiliging van digitale systemen komen in aanmerking voor de interne auditopdracht. Telkens zal de bedrijfsrevisor nagaan welke interne controles ontbreken, dubbel zijn, niet efficiënt zijn, aanleiding kunnen geven tot fraude, enzovoorts.

Omwille van onafhankelijkheidsregels, kan de interne auditopdracht niet worden uitgevoerd door de bedrijfsrevisor die is aangesteld voor de controle of beoordeling van de financiële overzichten, al dan niet als commissaris.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor levert als externe onafhankelijk deskundige een gedetailleerd verslag af met daarin zijn werkzaamheden, zijn bevindingen en aanbevelingen om de interne controles te versterken of efficiënter te organiseren.

Het in de praktijk brengen van de aanbevelingen, maakt geen deel uit van de interne auditopdracht. Vanzelfsprekend staat de interne auditopdracht ook los van het uitbrengen van een auditopinie.

De opdrachtgever en de bedrijfsrevisor bepalen in onderling overleg of en hoe het verslag aan andere belanghebbenden kan worden bezorgd.

VOOR WIE?

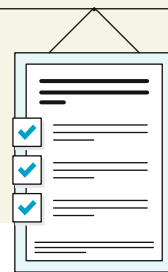
Directieleden en bestuurders die hun interne processen willen laten evalueren en die daarvoor beroep willen doen op de kennis en expertise van een bedrijfsrevisor over de best practices in het vakgebied van interne controle. De focus van een interne auditopdracht kan heel breed zijn, of heel gericht. Algemeen alle processen - van aankoopprocessen over voorraadbeheer tot de verwerking van openstaande facturen in een onderneming. Heel gericht, zoals het beheer van de bankrekeningen in een vzw of stichting en fraudepreventie.

De interne auditopdracht is daarnaast ook een instrument om bestuurders, directieleden en eventuele andere betrokken partijen de nodige gemoedsrust te gunnen. Hun mandaat brengt aanzienlijke verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden met zich mee. Met behulp

van een interne auditopdracht zorgen ze tegelijk voor een lager risico op fraude en efficiëntere interne processen.

Om die redenen vragen kmo's en vzw's de interne auditopdracht aan. Het gaat dan bijvoorbeeld om nichespelers in de fintechsector en vzw's die actief zijn in welzijn en onderwijs.

De interne audit is verplicht bij ondernemingen onder toezicht van de Nationale Bank van België en de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten. Voor andere beursgenoteerde ondernemingen maar ook voor kmo's of verenigingen wordt de interne audit aangestipt als best practice voor goed bestuur.

REGELGEVING

De bedrijfsrevisor analyseert en adviseert op basis van

- de adviezen en inzichten van het Instituut van de Bedrijfsrevisoren over interne controle;
- internationale normen uitgebracht door het Institute of Internal Auditors;
- het International professional practices framework (IPPF);
- de internationale ISO-richtlijn 27001 over informatiebeveiliging.

Due diligence

KORT

Wie overweegt om een bedrijf of een activiteit van een bedrijf over te nemen, heeft baat bij correcte informatie om beslissingen op te baseren. De bedrijfsrevisor helpt de kandidaat-overnemer door de juistheid van de verkoopgegevens na te gaan en hij verschaft toelichting bij de cijfers, zijn analyse en zijn bevindingen. Kloppen de gepresenteerde cijfers? Hij werpt een kritische blik op onder meer de omzet, de kosten en de marges. Zijn ze realistisch, beheersbaar, haalbaar? Met de antwoorden op die vragen, krijgt de kandidaat-overnemer een beter zicht op de transactie. Zo beperkt hij het risico en is hij beter gewapend om afspraken te maken over de prijs en andere aspecten van de overname.

Anders dan bij een wettelijke of contractuele audit, zal de bedrijfsrevisor na afloop geen verslag met auditopinie maken. Hij zal advies en informatie verstrekken, bevindingen en conclusies geven. Daarop kan de kandidaat-overnemer zijn beslissingen baseren.

HOE VERLOOPT DE DUE DILIGENCE?

De bedrijfsrevisor staat als adviseur de kandidaat-koper bij, vaak naast andere adviseurs zoals juridische en vermogensrechtelijke experts. De rol van de bedrijfsrevisor kan heel breed of net heel gericht zijn, maar altijd zal hij alle overeengekomen analyses zorgvuldig uitvoeren. Het doel is altijd hetzelfde: de verkoopgegevens natrekken en objectiveren, zodat de koper aan de hand van het advies van de bedrijfsrevisor de risico's zo correct mogelijk kan inschatten en identificeren.

De focus van de bedrijfsrevisor tijdens de due diligence is dus niet om een auditopinie uit te brengen over de financiële overzichten, maar wel om de kandidaat-koper op maat advies te verlenen. Daarbij bepalen de opdrachtgever en de bedrijfsrevisor samen welke analyses en procedures noodzakelijk en raadzaam zijn.

Elke mogelijke analyse kan worden uitgevoerd, ook de beoordeling van de waardering van de onderneming of activiteit.

Kandidaat-kopers kunnen de bedrijfsrevisor ondersteuning vragen wat betreft:

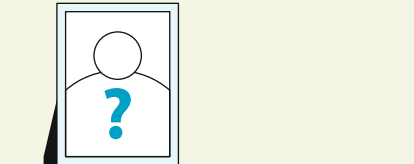
- Analyse van de financiële overzichten, zowel vanuit boekhoudkundig als fiscaal oogpunt;
- Identificatie van risico's die niet in de balans zijn opgenomen;
- Waardeberekeningen die de kandidaat-koper kunnen helpen om zijn bod vorm te geven;
- Bijwonen van vergaderingen tussen de verkoper en de kandidaat-koper, met het oog op advies aan de kandidaat-koper;

Naast financiële analyses en advies, kan de bedrijfsrevisor de kandidaat-koper ook wijzen op andere aspecten zoals strategische keuzes, milieureglementering, IT, juridische en sociale aangelegenheden, enzovoorts.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor maakt een verslag van zijn adviesopdracht. Zowel de adviesopdracht als het verslag zijn erop gericht om de kandidaat-koper zelf in staat te stellen de nodige beslissingen te nemen of conclusies te trekken.

De bedrijfsrevisor bepaalt geen oordeel over de financiële situatie en de nauwkeurigheid van de financiële overzichten. Dat is ook niet nuttig voor de kandidaat-koper. Wel worden alle bevindingen en conclusies van de uitgevoerde analyses in het verslag gebundeld. De bedrijfsrevisor kan wijzen op gevonden afwijkingen en mogelijke verklaringen geven.

VOOR WIE?

Kandidaat-kopers van een onderneming of een activiteit die op zoek zijn naar houvast bij het inschatten van risico's, waardering en de beoordeling van de juistheid van de verkoopinformatie.

REGELGEVING

Voor de due diligence bestaat geen specifiek referentiekader. De verplichtingen en de verantwoordelijkheden van de bedrijfsrevisor en van zijn opdrachtgever worden bepaald in een opdrachtbrief.

AANVERWANTE OPDRACHTEN

Samenstellingsopdracht

KORT

Informatie verwerken volgens specifieke richtlijnen en weergeven in strikte modellen, dat is een kolfje naar de hand van de bedrijfsrevisor. Ook zonder controle- of beoordelingsopdracht, kunnen vennootschappen en verenigingen daarvoor een bedrijfsrevisor inschakelen. Meer nog, bij een opdracht zoals de samenstellingsopdracht, zal de bedrijfsrevisor helemaal geen uitspraak doen over de informatie zelf. Hij brengt geen auditopinie uit, maar zijn meerwaarde ligt in zijn expertise en kunde om onder andere financiële informatie te verzamelen, te ordenen en in een verslag te gieten, perfect afgestemd op de noodzaak of het opgelegde verslagmodel.

HOE VERLOOPT DE SAMENSTELLINGSOPDRACHT?

De bedrijfsrevisor en de opdrachtgever bepalen samen wat nodig is om tot het gewenste eindresultaat te komen. De rol van de bedrijfsrevisor zal zijn om zijn expertise en aanpak ten dienste te stellen van de opdrachtgever, zonder een oordeel uit te spreken over de gegevens.

In een samenstellingsverklaring beschrijft de bedrijfsrevisor de informatie die werd samengesteld. Hij preciseert welke opdracht hij heeft uitgevoerd en hoe hij tewerk ging.

Een samenstellingsopdracht kan niet worden uitgevoerd door de commissaris die door de vennootschap of vereniging werd aangesteld. Dan zou hij tegelijk financiële overzichten opstellen én controleren en dat staat haaks op de onafhankelijkheid van de commissaris.

HET EINDRESULTAAT

De bedrijfsrevisor levert kant-en-klare financiële verslaggeving af, samengesteld en opgesteld volgens de regels van de kunst. Naast de financiële verslaggeving, beschrijft de bedrijfsrevisor zijn rol, verantwoordelijkheden en resultaten.

De bedrijfsrevisor spreekt zich niet uit over de nauwkeurigheid en betrouwbaarheid van de gegevens die hij verwerkt tot een verslag. De samengestelde informatie ontleent wel objectiviteit en geloofwaardigheid aan de tussenkomst van de bedrijfsrevisor. Hij zal de opdracht alleen aanvaarden als hij voor zichzelf oordeelt dat de gevraagde financiële overzichten met de beschikbare gegevens en informatie op deskundige wijze kunnen worden samengesteld in overeenstemming met het vereiste stelsel van financiële verslaggeving.

De bedrijfsrevisor zorgt in samenspraak met de opdrachtgever voor verslagen op maat, die volgens vraag en noodzaak meer of minder informatie bevatten. Zo zullen de vereisten voor een verslaggeving aan een externe toezichthouder anders zijn dan voor een verslag aan directie of bestuur. Bij het exact bepalen van zijn werkzaamheden, zal de bedrijfsrevisor de informatie zo samenstellen en verwerken dat wanneer nodig verschillende verslagen mogelijk zijn.

VOOR WIE?

Vennootschappen en verenigingen die financiële en ook niet-financiële informatie op een specifieke manier moeten of willen opstellen.

De toepassingen zijn uiteenlopend: verslaggeving volgens standaard stelsels en modellen, zoals op basis van een jaarrekening volgens het schema van de Nationale Bank tot financiële informatie volgens een internationaal IFRS-model, verslaggeving op kasbasis, fiscale

verslaggeving, statistische overzichten van allerlei aard en samenstelling van een specifieke rekening, post of element. Maar ook samenstellingen voor financiële instellingen bij het verstrekken van kredieten. De bedrijfsrevisor kan ook informatie samenstellen en objectiveren tijdens de zogeheten remediërende fase van een nakend faillissement of een doorstart.

REGELGEVING

De regelgeving over internationale standaarden is van toepassing, namelijk de International Standards on Related Services of kortweg ISRS. Voor de samenstellingsopdrachten bestaat een aparte standaard die de bedrijfsrevisor zal hanteren, ISRS 4410.

Lexicon

Een woordje uitleg bij onze moeilijke woorden

Woorden en formuleringen die voor ons bedrijfsrevisoren dagelijkse taal zijn, zijn dat vaak helemaal niet voor onze klanten. Daarom doen we ons uiterste best om onze soms moeilijke woorden, helder uit te leggen. Alleen zo begrijpen we elkaar.

Waarom we dan niet gewoon afstappen van de moeilijke woorden? Dat willen we graag doen. Alleen zit soms veel nuance vervat in één woord of formulering. Nog vaker is de reden dat we werken met de begrippen en normen die internationaal en in ons land wettelijk zijn vastgelegd.

Maar misschien kan het overzicht hieronder ons al aardig op weg helpen. Is iets toch niet duidelijk? Zeg het ons, vraag toelichting. Zo zorgen we samen voor een beter begrip.

Een beperkte of redelijke mate van zekerheid

Na de meest doorgedreven controles, kan de bedrijfsrevisor de grootste mogelijke mate van zekerheid bieden, namelijk de redelijke mate van zekerheid. Om redelijke mate van zekerheid te geven over de cijfers moet hij een contractuele of een wettelijke controle uitvoeren. Om een beperkte mate van zekerheid te geven, volstaat een beoordeling. Welke mate van zekerheid vereist is, hangt af van de wetgeving en waarvoor het verslag van de revisor moet dienen.

Assurance-opdrachten

De assurance-opdrachten zijn alle opdrachten waarbij de bedrijfsrevisor een oordeel met een bepaalde mate van zekerheid velst over de financiële staten of onderdelen ervan. In welke mate is de bedrijfsrevisor zeker dat de financiële overzichten een getrouw beeld geven? Bij niet-assurance opdrachten bestaat de opdracht van de bedrijfsrevisor eruit om informatie te objectiveren, te verzamelen en eventueel toe te lichten. Op basis van die ondersteuning komt de opdrachtgever zelf tot een conclusie, zonder dat de bedrijfsrevisor zich uitspreekt.

Is een negatief geformuleerde opinie hetzelfde als een negatieve opinie?

Neen. De bedrijfsrevisor formuleert zijn opinie negatief bij een beoordeling, als hij beperkte mate van zekerheid kan geven. Hij zal dan schrijven dat hij geen vaststellingen deed die erop zouden wijzen dat de financiële overzichten geen getrouw beeld geven. Dat doet hij uit voorzichtigheid en volgens de regels van de kunst, want hij kan niet met zekerheid zeggen dat ze wel een getrouw beeld geven. Een negatief geformuleerde opinie is dus geen negatieve opinie!

Is een controle hetzelfde als een audit?

Ja, maar de term audit wordt doorgaans ook breder gebruikt voor verschillende types doorlichting, die niet noodzakelijk een volledige controle zijn.

Getrouw beeld

De bedrijfsrevisor zal de omschrijving 'getrouw beeld' gebruiken in zijn verslag om aan te geven dat de cijfers de werkelijkheid op zodanige wijze weergeven dat de lezers van de cijfers hun besluitvorming in voldoende mate kunnen bepalen.

De directie en het bestuur leggen hun ontwerpen van financiële overzichten voor aan de bedrijfsrevisor, die nagaat of de overzichten in overeenstemming zijn met de regels en de wetgeving en dat ze geen fouten of onzekerheden bevatten die het oordeel van de gebruiker beïnvloeden. Denk daarbij aan de werkelijke weergave van transacties, facturen, voorraden van goederen, de waardering van bezittingen en de stand van de bankrekeningen. Bij een 'getrouw beeld' oordeelt de bedrijfsrevisor dat er geen belangrijke afwijkingen zijn tussen de overzichten op papier en de werkelijkheid volgens de conventies en de afspraken.

Jaarrekening

De jaarrekening is een verzamelterm voor de jaarlijkse financiële overzichten die vennootschappen en verenigingen opstellen en al dan niet moeten neerleggen bij de Nationale Bank van België of bij de griffie van de ondernemingsrechtbank. Denk aan de balans, de resultatenrekening, toelichtingen en andere cijfergegevens.

Certificeren

Financiële overzichten die volgens vastgelegde procedures zijn nagekeken en goed bevonden, kan de bedrijfsrevisor certificeren. Hij zet er bij wijze van spreken zijn stempel op, een keurmerk van kwaliteit en nauwkeurigheid zodat de gebruiker van een financieel overzicht in meer of mindere mate zeker is van de informatie. Certificeren volgt na een specifieke controle of audit.

Commissaris

Een commissaris is een bedrijfsrevisor met een bij wet geregeld controlemandaat voor drie opeenvolgende boekjaren. Grote vennootschappen en verenigingen zijn bij wet verplicht een commissaris te benoemen, alle anderen kunnen zich vrijwillig onderwerpen aan de bepalingen over het commissarismandaat door een commissaris te benoemen.

Auditopinie, oordeel, conclusie of verslag: is er een verschil?

Er is wel degelijk een verschil tussen de eerste drie termen en een verslag. Een auditopinie, oordeel of conclusie is een uitspraak van de bedrijfsrevisor. Maar bij het opstellen van een verslag doet de bedrijfsrevisor niet noodzakelijk een uitspraak over de nauwkeurigheid van de financiële staten, of geeft hij niet noodzakelijk een indicatie of de stukken een getrouw beeld geven. Zo zal de bedrijfsrevisor bij de aanverwante opdrachten een verslag opstellen met feitelijke bevindingen, of adviezen. Die houden geen oordeel, conclusie of auditopinie in. Bij een controle of een beoordeling geeft de bedrijfsrevisor wel een opinie, oordeel of conclusie – en dat oordeel, die opinie of die conclusie schrijft hij neer in zijn verslag.

Neerlegging of publicatie van het controleverslag

Vennootschappen en verenigingen kunnen bij wet verplicht zijn om hun jaarrekening te publiceren, door ze neer te leggen bij de Nationale Bank van België of bij de griffie van de ondernemingsrechtbank. Het is heel begrijpelijk dat ze naast de cijfers, ook graag de conclusie van de beoordeling of van de controle door de bedrijfsrevisor publiceren. Zo staven ze immers dat de cijfers betrouwbaar zijn. Alleen, publicatie van het controle- of beoordelingsverslag samen met de jaarrekening mag enkel wanneer het is opgesteld door een aangestelde commissaris. Want alleen het commissarisverslag is zo opgesteld dat het voldoet aan de wettelijke vereisten voor neerlegging bij de Nationale Bank van België of op de griffie. Publicatie elders kan geval per geval besproken worden met de bedrijfsrevisor die de opdracht uitvoert.

Continuïteitsrisico

Hoe waarschijnlijk is het, alles bij elkaar genomen, dat de vennootschap of de vereniging over een jaar nog bestaat? De directie en de bestuurders dragen argumenten aan, de bedrijfsrevisor houdt die argumenten kritisch tegen het licht. Zekerheid over het voortbestaan van de entiteit is belangrijk voor tal van partijen: aandeelhouders, klanten, leveranciers, personeel, overheden, enzovoorts.

Opdrachtbrief

Elke opdracht start met de precieze omschrijving ervan in een opdrachtbrief. Zo weten de opdrachtgever en de bedrijfsrevisor goed wat ze van elkaar kunnen verwachten – en wat niet.

EN DAN ZIJN ER NOG ... DE AFKORTINGEN.

ISA

International Standards on Auditing. Dankzij de internationale regelgeving, krijgt het werk van de bedrijfsrevisor bredere legitimiteit en geloofwaardigheid en kunnen verslagen ook internationaal gebruikt en vergeleken worden.

IFRS

International Financial Reporting Standards, meer bepaald in Europa het verplichte boekhoudkundig stelsel voor beursgenoteerde bedrijven.

ISRE

International Standard on Review Engagements. Deze internationale regelgeving wordt gevolgd voor opdrachten waar een beperkte mate van zekerheid voldoende is.

IBR-IRE

Het beroepsinstituut van de Belgische bedrijfsrevisoren. Het IBR-IRE adviseert, vertegenwoordigt en ondersteunt de bedrijfsrevisoren in hun rol in het maatschappelijk en economisch verkeer. Een aparte stage-commissie organiseert de opleiding en vorming tot nieuwe bedrijfsrevisoren.

Instituut van de Bedrijfsrevisoren
Emile Jacqmainlaan 135/1, 1000
Brussel • info@ibr-ire.be

V.U.: Marc Bihain, Emile Jacqmainlaan 135/1, 1000 Brussel